

EDINOST

Posamezne številke „Edinosti“ se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone. Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov . . . . . mm po 10 vin. Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov . . . . . mm po 20 vin. Oglasi v tekstu lista do pet vrst . . . . . K 20.— vsaka nadaljna vrsta . . . . . 2.—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.

Oglase sprejema inšertni oddelek „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inšertni oddelek se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnoizdatnični račun št. 841.652.

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 zjutraj.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošljejo uredništvu lista. Neprankirana pisma se ne sprejmejo in rokopiši se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Stjepan Godina. Lastnik: konsorcij lista „Edinost“. — Tisk: tiskarna „Edinost“, vpisane zadrage z omejenim poročtvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto . . . . . K 24.— Za pol leta . . . . . 12.— za tri mesece . . . . . 6.— za nedeljsko izdajo za celo leto . . . . . 5.20 za pol leta 2.60

Pregled najnovejših dogodkov.

Ruska bojišča. — Ruski napadi severozapadno Kolomeje brez uspeha. Pri Velesnjovem ruski nočni napad odbit. Ob Turiji, v stohodskem kolenu pri Kašovki, severno železnice Kovel—Sarni srditi ruski napadi zavrnjeni.

Zapadna bojišča. — Vsi angleško-francoski napadi odbiti.

Italijanska, balkanska in turška bojišča. — Nič pomembnega.

Naše uradno poročilo.

DUNAJ, 1. (Kor.) Uradno se razglašajo: 1. avgusta 1916, popoldne.

Rusko bojišče. — Boji pri Molidovcu, severozapadno Kolomeje, so se končali tudi včeraj popolnoma brez uspeha za sovražnika; njegovi napadi so se izjalovili. Pri Bučacu je bojno delovanje okoli poldneva nekoliko uplahnilo. Pri Velesnjovem zastavljeni ruski nočni napad smo gladko odbili. Tudi jugozapadno in zapadno Lucka je nasprotnik, očitno prisiljen po svojih nenavadno velikih izgubah, prekinil svoje napade. Nasprotno pa je severno najgornjeje Turije, dalje v stohodskem kolenu pri Kašovki in severno iz Sarnov in Kovel vođeče železnice z neizpremenjeno srditostjo nadaljeval svoje napade; vrgli smo ga povsod, deloma že z ognjem, deloma v boju moža proti možu. — Na severovzhodni fronti, južno Pripieta, je bilo meseca julija vseh skupaj zajetih 30 ruskih častnikov, 18.000 mož in 70 strojnih pušk.

Italijansko in jugovzhodno bojišče. — Nič pomembnega.

Načelnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, iml.

ITALIJANSKO URADNO POROČILO.

DUNAJ, 1. (Kor.) Iz vojnega tiskovnega stana se poroča: Poročilo italijanskega generalnega štaba 30. julija 1916: V Lagarinski dolini živahno artiljerijsko delovanje. Naša artiljerija je uspešno obstreljevala železnico na več točkah, kjer se je javil močnejši promet. Na toneški planoti je naša pehota po artiljerijski pripravi napadla sovražne črte severno Monte Cimona. Vršil se je srdit boj v izredno gostem gozdu, v katerem je bilo več vrst obrambnih postojank in veliko ovir. Vendar se je pa posrečilo našim četam, da so nekoliko napredovale. V tofanskem okolišju so se naša alpinci postillali Forcelle Bois in so zasledovali sovražnika v travnaučeško dolino. V dolini Rienze smo z lahkoto zavrgli sovražni napadni poizkusi proti našim postojankam na Monte Pianu. Naši težki topovi so obstreljevali železnico, postajo v dravski dolini. Na drugih frontah nič pomembnih dogodkov.

Nemško uradno poročilo.

BEROLIN, 1. (Kor.) Wolffov urad poroča: Veliki glavni stan javlja, 1. avgusta 1916.

Zapadno bojišče. — Severno Somme so se vršili srditi boji kot pobolečki velikih napadov 30. julija. Zapadno fouroškega gozdica smo vrgli na ozki fronti vrle Angleže. V osmih valovih izvršen sovražni napad v okolišju Maurepasa. Tik severno Somme zvečer napadajoče Francoze smo po srditem boju v pristavi Monacu odbili. Južno Somme živahno obojestransko artiljerijsko delovanje, ravno tako tudi na Moze, posebno v odseku Thiaumont—Fleury in vzhodno od tam. Tu smo včeraj zjutraj zavrnili sovražne napade z ročnimi granatami. Z obsežnimi razstrelbami smo razdejali francoske postojanke severno Flireya v razsežnosti kakih 200 metrov. Naše popri-tiskajoče patrolje so zajele nekoliko sovražnikov. Podjetja sovražnih polzedovnih oddelkov so se izjalovila zapadno La Bassee, severno Hallucua, južno Loosa in jugozapadno Reimsa. Z metanjem bomb je bila napravljena v Wirvicqu, belgijskem Cominesu in drugih krajih za našo fronto neznatna militarna škoda. Povzročeni je bilo veliko žrtev med prebivalstvom. Po eno sovražno letalo smo včeraj in 30. julija sestrelili z obrambnim ognjem v naših črtah v sommskem okolišju, nadalje pa včeraj v zračnem boju pri Lihonsu.

Vzhodno bojišče. — Proti Vulkli, ob Oginskem prekopu, prodirajočo rusko stotnijo smo uničili s sunkom naših oddelkov. Zapadno Logišina smo v včeraj javljenih bojih zajeli nad 70 mož. Ojajeni artiljerijski boji na obeh straneh Nobelskega jezera. Napad sovražnega bataljona je bil krvavo zavrnjen vzhodno jezera. Proti stohodski fronti so Rusi še nadalje izgubljali svoje moči v brez-uspešnih napadih. Trikrat smo jih pri Smolarjih in severno odtod z ognjem prisilili, da so se vrnili, pri Porskem, severovzhodno železnice Kovel—Rovno, smo jih vrgli s protisunkom, med Vitonjem in Kijelinom so naskočili do šestkrat zastoj. Za posest posameznih jarkov pri Vitonju se vrše trdovratni boji; zajeli smo 5 častnikov in nad 200 mož. Južno Turije »trufijski boji in boji z ročnimi

granatami. Čete generala Linsingena so meseca julija zajele 70 častnikov, 10.998 mož in 53 strojnih pušk. Pri Bothmerle- vi armadi je sovražni napad jugozapadno Burkanovega razpadel v zapornem ognju. Večjih sovražnih napadov včeraj tu ni bilo. V zadnjih bojih smo zajeli 271 Rusov.

Balkansko bojišče. — Nič bistvenih dogodkov.

Vrhovno armadno vodstvo.

NAPAD NEMŠKIH ZRAKOPLOVOV NA ANGLEŠKO.

BEROLIN, 1. (Kor.) Wolffov urad javlja: Več brodivij mornariških zrakoplo- voj je v noči od 31. julija na 1. avgusta uspešno napadlo London in vzhodne angleške grofovine ter obrežne utrube, obrambne baterije in vojaški važne industrijske naprave izdatno in z vidnim uspehom obmetalo z bombami. Vsi zrakoplovi so se vrnili nepoškodovani vkljub srditemu obstreljevanju, ki so ga pričele pomorske bojne sile že pri doletu.

Načelnik mornariškega admiralskega štaba.

NEMŠKI ZRAČNI NAPAD NA ANGLEŠKO.

LONDON, 31. (Reuter.) — (Kor.) Več sovražnih zrakoplovo je opolnoči preletelo vzhodno in jugovzhodno obal in metalo bombe ob ustju Temze. Napad se še vrši. Drugo uradno poročilo Reuterjevega urada pravi, da so pri zračnem napadu danes ponoči križarili zrakoplovi, očitno v znatnem številu, nekaj časa nad Lincolnshrom, Norfolkom, Suffolkom, Cambridgem, Essexom, Kentom in Hundingtonom. Brez izbire so metali bombe na militarno brezpomembne kraje. (Prip. Wolffovega urada: Originalna brzojavka je tu pokvarjena.) Na nekem mestu so začeli delovati obrambni topovi, kakor se misli, z dobrim uspehom. Posameznosti ni.

CESAR VILJEM OD DVELETNICI VOJNE.

BEROLIN, 31. (Kor.) Cesar Viljem je povodom dveletnice izbruhla vojne naslovil na državnega kancelarja Bethmann-Hollwega odlok, v katerem poudarja brezprimerno junaštvo nemškega naroda v dejanjih in trpljenju in pravi, da sta si vojska in brodivje, združena z zvestimi, hrabrimi zavezniki pridobila v napadu in obrambi največjo slavo. Nemški cesar se spominja nato slavnega skageraškega dne ter junaštva, ki so ga doma kazali možje in žene, mladi in stari, da se ublažijo bridkosti vojne, ter dela onih, ki delajo neumorno dan in noč, da podpirajo boreče se brate v strelskih jarkih. Preko-sitev v izdelovanju vojnega materiala se je izjalovila prav tako, kot naklep sestradanja nemškega naroda. Na poljanah Nemčije plačuje Božja milost poljedelcevo pridnost z bogatejšimi sadovi, kot smo se držnili upati. Odlok zaključuje: Kakaj nas še težke stvari. Sicer se po strahovitih viharih dveh vojnih let pobuja v vsakem človeškem srcu hrepenenje po solnčnem sijaju miru, toda vojna traja dalje, ker je tudi še danes geslo sovražnih mogotcev uničenje Nemčije. Edino le na naše sovražnike jada krivda za nadaljno prelivanje krvi. Nikdar me ni zapustilo trdno zaupanje, da je Nemčija vkljub številni premoči sovražnikov ne-premagljiva, in vsak dan ga potrjuje ponovno. Nemški narod ve, da gre za njegov obstoj. Pozna svojo moč in zaupa v Božjo pomoč, zato ne more nič ostajati njegove odločnosti in vztrajnosti. Svobodni, varni, močni hočemo bivati med narodi sveta. Te pravice nas ne sme oropati in nas je ne oropa nihče. Cesar Viljem je izdal odlok na nemško oboroženo silo na suhem in na morju, v katerem poudarja sijajne zmage proti zadušujoči sovražni premoči in izraža zaupanje, da duh zvestega izpolnjenega dolžnosti napram domovini in neupogibna volja za zmago prodre prav tako, kot je prodrla prvi dan vojne.

Pomorske izgube.

DUNAJ, 1. (Kor.) Wolffov urad sporoča naslednji sestavek o pomorskih izgubah tekom dvoletne vojne: Angleški in njeni zavezniški so v dveh letih vojne izgubile 49 vojnih ladij (linijskih ladij, oklopnih, zavarovanih in malih križark) s 562.250 registrskimi tonami, Nemčija in njeni zavezniški pa 30 ladij s 192.531 registrskimi tonami. Po vojnih akcijah osrednjih vlasti so bile od začetka vojne uničene 1303 sovražne trgovinske ladje z 2.574.205 tonami, pri čemer niso vštete v pristaniščih osrednjih vlasti zaplenjene sovražne trgovinske ladje. Trgovinske ladje zaveznikov so v dveh vojnih letih 38krat hudi kršile določbe mednarodnega prava proti podvodnikom, pri čemer niso računjeni neštevilni slučajni kršitve mednarodnega prava proti trgovinskim ladjam.

BOJI V KOLONIJAH.

LONDON, 31. (Uradno.) Angleži so za-sedli Dolono ob centralni železnici v nemški Vzhodni Afriki. Reuterjev urad dostavlja vesti, da so se tako Angleži ustanovili ob glavni zvezni črti Nemcev.

S turških bojišč.

CARIGRAD, 1. (Agence Tel. Mill.) Glavni stan javlja: **Iraška in perzijska fronta.** — Nelzpremenjeno.

Kavkaška fronta. — Nič pomembnih podjetij. Eno naših letal je z uspehom obmetavalo z bombami sovražna taborišča in parke. Sovražno letalo, ki se je pojavilo nad Ari Burnu, je pogonal ogenj naših topov. Neka sovražna ladja je zadelna na suho ob obali nekoga otoka zapadno Ajvalija.

Egiptovska fronta. — Iz naših namakljenih postojank opdsiane polzedevalne kolone so imele uspešne boje s sovražnimi patrolami. Severno Katije je po našem ognju poškodovano sovražno letalo padlo na morško obal. Posadka je pobegnila, ko je zazgala aparat. Neka naša patrola je v bližini sestreljenega letala pregnala sovražni konjiški oddelek in je vplenila strojno puško letala ter drug vojni material, ki se je nahajal na letalu.

— Na ostalih frontah je položaj neizpremenjen.

Neresnične vesti z macedonskega bojišča.

SOFIJA, 31. (Kor.) Zadnji čas so se pojavile v ententnem časopisju tendencioz-na vesti o srbsko-črnogorski vstaji, ki je baje izbruhnila v zapadnih delih Macedonije. Po teh vesteh naj bi se bilo posrečilo vstašem, da so se ustanovili v nekaterih vaseh v okolici Ohridskega jezera, ki da so jih uporabljali kot oporišče za napade na naše vojaške transporte. Generalni štab armade na bojišču odločno oporeka vsem tem izmišljotinam in izjavlja, da v novoosvojenih ozemljih vlada povsod mir in red.

Ententa in volitve na Grškem.

BERN, 31. (Kor.) »Secolo« javlja iz Aten: Grški principi so uporabili svoje potovanje po Evropi za ugotovitev, kako stališče zavzamejo entente vlasti po grških volitvah. O tem poroča »Nca Hellas«, da se je francoski predsednik Poincaré izrazil napram princu Andreju takole: Zavezniki ne bodo trpeli, da bi prišel na vlado kdo drug, ne pa Venizelos, če bi pri volitvah dobil večino. Vsekakor pa, če bi tudi venizelovci podlegli pri volitvah, bi ententa ne trpela niti Skuludisovega niti Gunarisovega ministrstva, niti ministrstva, ki bi je sestavljali možje, ki bi imeli tendenco prejšnjega ministrstva.

Prepovedan izvoz iz Nizozemske.

HAAG, 31. (Kor.) Nizozemska vlada je prepovedala izvoz kuminovega, makovega, mastnega ali razmaščenega gorščičnega olja, potem kislega zelja in vsega sočivja, ki se v nasoljenem ali posušenem stanju ali na kak drug način pripravlja za shrambo in se ne sme izvažati sveže.

Angleške »črne liste«.

KOLIN, 1. (Kor.) »Kölnische Zeitung« javlja iz Washingtona: Angleški veleposlanik je izročil vladi Zedinjenih držav primerno zagotovilo, da trdka ne pride na črno listo, če se ne dokaže, da je dotična trdka agencija nemške vlade ali da pošilja denar v Nemčijo.

Potopljeni parniki.

VLISINGEN, 31. (Kor.) Parnik »Königin Wilhelmina«, ki je opravljal potniško službo med Vlissingenom in Londonom, je okoli 6 zjutraj odplul. Ob 9 je zadel ob mino. Ko je še nekaj časa ostal na površini, se je potopil. Na parniku je bilo 41 potnikov in 60 mož posadke. Sedem oseb je bilo ranjenih, trije kurjači so utonili.

Železni 20vinarski denar.

DUNAJ, 1. (Kor.) »Wiener Zeitung« objavlja naredbo finančnega ministrstva glede odpetenitve 20vinarskega nikljaste denarja s 1. januarjem leta 1917, in glede kovanja in izdaje železnega 20vinarskega denarja od 3. avgusta t. l. dalje.

Položaj.

1. avgusta 1916.

Čitatelji se spominjajo, da smo te dni, govoreč o dejstvu, da so zastopniki Ogrske, sklenivši z vlado tisti znani fakt, pač došli na Dunaj, ne da bi se bili predstavili vladarju, opozarjali, da se to dejstvo spravlja v zvezo s potovanjem grofa Andrassyja v Berlin. Je-li to tolmachenje pravo, ne vemo, vsekakor pa podkrepnja dejstvo, da sta po povratku Andrassyja na Dunaj prišla tjakaj tudi oba druga voditelja rečne opozicije: grof Apponyi in posl. Rakovskij. Ti trije gospodje pa so ravno tisti zaupniki opozicije, ki naj — glasom omenjenega pakta — dobivajo informacije od vlade o vnanji politiki in o vojnem položaju, in ki naj pojasnjujejo naziranja opozicije v teh vprašanjih pred krono. Seveda ne vemo tudi sedaj, ali pojdejo ti trije gospodje sedaj pred vladarja; gotovo pa je, da so prišli na Dunaj, da konfirirajo z merodajnimi faktorji. Imamo torej pred seboj dva fakta, ki sta zelo značilna za sedanje razmere v monarhiji in ki — odkrito bodi povedano — izzivata razna čustva v politično zrelih političnih krogih naše polovice: da je ogrska vlada važno misljo v Berlinu poverila voditelju opozicije ter da prepriča voditeljem opozicije, da razpravljajo — gotovo tudi v njenem imenu — z merodajnimi faktorji. Iz tega se more sklepati različno. Ali je med vlado in opozicijo doseženo soglasje res tako popolno, da more prva popolnoma zaupati drugi, kar bi pomenjalo celo revolucijo v političnem življenju Ogrske — ali pa je vse preručeno za eventualnost v bodočnosti, da opozicija prevzame gotove velike naloge v zastopanju interesov Ogrske?

Zdi se, da je ta evolucija v političnem pomenu Ogrske vendar napravila nekoliko vtisa na avstrijske politike, da so se začeli nekoliko gibat tudi oni. Poslanci raznih nemških strank so začeli pridneje obiskovati ministre ter žele baje, da bi prišlo tudi pri nas do takih stikov med vlado in političnimi krogi. Grof Stürgkh baje ni nasproten tej želji. Ali razlika med našo polovico in Ogrsko je velika. Gosp. ministrski predsednik je utegnil biti zelo vpluden s poslanci, ali od te vpludnosti do privolitve kake parlamentarne kontrole nad vnanjo politiko in vojnimi dogodki je pri nas tako dolga pot, da — lasciate ogni speranza! — Stvar je pač taka, da so ogrski parlamentarci izrezani iz drugega lesu, nego pa naši avstrijski. — Prosimo, ali vam more kako dejstvo glasneje govoriti, nego vam govori to, da ravno iz taboristih strank, ki se bahajo, da so napredni, svobodnomiselne in da zastopajo najkulturnejši narod v državi, prihajajo glasovi, ki zahtevajo po vojni — čim več absolutističnega vladanja! In taki ljudje naj bi izsilili parlamentarno kontrolo za časa vojne?! Naši se hodijo poklanjat grofu Stürgkhu, ogrski Andrassy pa sprejema in izvršuje misljoje v Berlinu. Vzpredite te dve dejstvi in pred očmi vam je taka razlika, da mi na tej strani ne moremo biti — ponosni banjo.

V vnanji politiki je sedaj Romunska v središču evropskega zanimanja. Kombinacija in ugižbanja se kar pade druga za drugo in naj se gibljejo v tej ali oni smeri, imajo vsaj na videz oslona v raznih znakih. Znak, ki govori centralnima vlastima v prilog, je v tem, da se dinastija, vlada in tudi merodajni vojaški krogi branijo prelo-mna znjima; znak v nasprotnem smislu bi bil ta, da so ententni najemniki znali organizirati veliko propagando in jo prenašati tudi na ulici ter da so nekateri ugledni listi v Nemčiji začeli precej ostro govoriti na adresu Romunske. Mi smo ravno včeraj hoteli objaviti tak glas, a smo bili zaseženi. Pa tudi vesti o dovažanju municije iz Rusije na Romunsko niso še zadostno ozvržene. Mi bi rekli s »Hrvatsko Riečjo«: kriza na Romunskem je verelersna, ali ni še prišla do viška — ni še prišel — in romunska vlada ga hoče odlašati, dokler bo pač mogla — listi, psihološki moment, ki ne bo dopuščal več nobenega odlašanja in bo zahteval imperativno: ali na desno, ali na levo, ker vmes bo — prepad in je ne bo hodne poti.

glede podpisovanja IV. vojnega posojila, ste se požurili, da položite vsak svoj dar na altar, okoli katerega se zbira mlada, močnejša Avstrija: ta Vaš čin domoljubja in zvestobe je klasično velik!

Tolažite sol Vaša vdanost dobi plačilo; pride dan, ko boste zopet videli svojo deželo, svoja domovja, gledali boste prenovitev vsega, kar Vam je tako drago, — prenovitev, ki se bo izvršila z delom in sodelovanjem vse domovine. Vrnili se boste na svoj dom pod modro nebo lepe Furlanije, na griče naših Brd in Krasa, in na hribovja ob Soči. Tam boste objeli svoje očete, brate, zakonske može in si-nove, ki se vrnejo z vojne, in ob sladkem svidenju boste pozabili na neprijetnosti in na žalost za časa begunstva.

In tudi Vi, sodeželani, ki ste kljub resni nevarnosti v bližini fronte ostali v vojnem ozenlju, bodite pogumni. Vi ste nadome-stili manjkajoče delavske moči in s povdvojenim naporom ste obdelali svoja polja. V delu, v tem viru zdravja in bogastva za posameznika, v tem izviru blagostanja družin in države, ste našli v teh trenutkih boli najuspešnejši protistrup.

Orožje našega cesarja zadaja težke udarce sovražniku in uničuje moč zahrbtosti in števila; naša naloga je sedaj, da ohranimo svoje energije, da utrdimo naše ljudstvo in da poklonimo našemu vladarju armado miru in dela.

Zaupajte! Z božjo pomočjo ni več da-leč dan, ko bomo videli preporod naše dežele k novemu življenju, ko bomo videli Gorico v novi opravi, obdano ob gri-čev, ob bregu danes historične Soče. Tam se bo moral s pripomočjo nas dvigati ve-ličasten spomenik, ki naj spominja potu-čice na epične boje, na heroične čine naše slavne armade v obrambo naše dežele, — spomenik, v katerega se vzdajajo so-vražni izstrelki v večem spomin na kruto obstreljevanje.

V Gorici pa se bode moral postaviti tudi spomenik pijetete za naše sodeželane, ki so kot junaki padli na bojnem polju. V novi cerkvi Sv. Srca Jezusovega se bodo vklesala v mramor in v kovino imena naših junakov, padlih za domovino, da jim tako zagotovimo večni spomin. V tem svetišču se bodo brale večne sv. maše. Tja bomo vodili otroke padlih junakov, sirote, ki jih zberemo v sirotiščih in za-vodih, da jih vzgojimo k dobremu in le-pemu; da jih pripravimo za šolo novega življenja; da jih pripravimo za šolo no-vega življenja; da jih temeljem večne resnice sv. Evangelija napravimo vredne nove dobe, ki se z njimi začneja. Tako se bo nadaljevalo delo socialnega preporo-da, ki se je bilo pri nas že pričelo in ki se je pokazalo s sodelovanjem družbe kot faktor ljudskega blagostanja in ljudske izobrazbe. Omenjeno svetišče bo nadome-stovalo posamezne gomile v daljnih krajih, kjer počivajo objokovani junaki iz naše dežele.

Sodeželani!

Bliža se 18. avgust.

Ta dan smo praznovali v domovini navadno s posebnimi slavnostmi, z godbo in obhodi, s polaganjem temeljnih kamnov, z odkrivanjem spomenikov: slovesnosti so se prirejale vsako leto, v vsaki občini. Danes pa je naša zemlja pozorišče vojne, možje so na bojnem polju, družine sredi bojnega ozemlja ali pa daleč od rodne grude.

Spominjam se onih dni, ko so avgusta 1914. trume naših mož iz nizave in z gora hitele pod slavne zastave; spominjam se žalostnih trenutkov povodom slovesa, bo-jazni doma ostalih ob pričakovanju vesti z bojnega polja, skrbi mater, žena za svo-je drage! Živo mi je vtisnjeno v spomin, kako so prvim trumam mladih mož sledile druge trume starejših, potem še mlajših in še starejših bojevnikov. Preprosti in vdani so bili vsi pripravljivi žrtvovati se v ljutih bojih ob ruski meji, ob bregovih Adrije, na divjih alpskih grebenih.

Pred mojimi očmi se vrste cele procesije beguncev, trume žen in mater s svo-jimi otročiči, starčki brez vsakega imetja; videl sem jih zapuščati svoje drage do-pelje, da si tako ohranijo življenje; pre-peljani so bili daleč od domače grude, iz-postavljeni trpljenju in vsakovrstnim bliž-prijetnostim; videl sem jih pozneje v bliž-njih deželah, kjer so dobili zavetišče v begunskih taborjih ali v posameznih obič-nah raznih pokrajih s tujim narečjem, s tujim jezikom.

Potoval sem od naselbine do naselbine, od dežele do dežele z namenom, da tola-žim in po možnosti pomagam. Z Vami sem trpel in trpel sem tudi radi tega, ker Vam nisem mogel olajšati Vaše usode in pomagati Vam tako izdatno, kakor sem želel. Trpljenje in napori za me, ki pa so majhni v primeri z Vami.

Opazil sem med Vami globoko bol, a videl sem, da Vas ni upognila: bol Vas je utrdila! In ko je bil v naši deželi, v ta-jevnosti in v naselbinah razglašen poziv

Predragi sodeželani!

Kjerkoli se nahajate, vztrajajte hrabro na svojih mestih, bodite vredni današnjih velikih časov, dajate dobre zgledе svojim otrokom, kajti dober zgled uči bolje kot vsi pouki in vsotarja najboljša zna-čaja. Plemenit zgled je otrokom najboljša zapaščina. Zaupajte v Boga in v Njegovo pomoč. Bliža se trenutek, ko boste slišali zvonjenje naših zvonov, ki Vas po-kličejo v domovino na delo in k volitvi.

Danes se moramo zadovoljiti s tem, da praznujemo rojstni dan našega Presvit-lega Cesarja sredi med bojnimi hrupom. Proslavimo ta dan dostojno, kakor nam pač razmere dopuščajo. Naše slavnosti naj se osredotočijo v molitvi in v dobro-delnosti.

Molitve k Najvišjemu naj bodo tribut vseh, naj bodo prošnja k Božju vsemo-gnočnemu; dobra dela naj bodo krona, ki naj jo postavijo premožnejši sloji epični požrtvovalnosti beguncev. Vsakdo, ki more, naj se spomni 18. avgusta sirot, vdov, padlih junakov, bojevnikov na fronti in naj pokaže svojo hvaležnost armadi, ki brani naše meje, in neprekosljivim vojskovodjem s tem, da pošlje velikodušne darove kateremukoli izmed vojno-dobrodelnih skladov.

Na ta način pripravimo svojestranski tla srečni dobi trajnega miru.

Bojni trušč je narastel neizmerno: to je vojna nevihta, ki je dosegla vrhunec in bo torej morala začeti pojamati; to so zadnji bliski in gromi, ki jim mora slediti harmonija miru. Pokažimo se vredne tega trenutka, in naše rodne grudi, ki nas pri-čakuje!

Dunaj, dne 15. julija 1916.

DR. FAIDUTTI
deželni glavar.

Najnujnejša potreba našega ljud-skega solstva.

V nedeljski številki našega lista smo pod naslovom »Slovensko solstvo v Trstu v vojnem času« objavili statistične podatke o našem ljudskem solstvu in smo tako dokazali s številkami, da naj-manje 1000 slovenskih otrok v Trstu ne uživa ljudskosolskega pouka na načinu svojega slovenskega materinskega jezika.

edino le zato, ker v obstoječih, po nas Slovenceh samih vzdrževanih šolah ni prostora zanje in so prisiljeni iskati izobrazbe na drugojezičnih šolah. V omenjenem spisu je bilo dokazano, da so razmere glede šolskih prostorov na CM šoli pri Sv. Jakobu normalne, ker je pri zgradbi šolskega poslopja Družba sv. Cirila in Metoda računala z razmerami, z dejstvom, da mora pripraviti tako velike šolske prostore, da bo v njih mesta za nenormalno število šolskih otrok, do čim so pa razmere glede šolskih prostorov na Acquedottu zelo neugodne, ker je v šolskih prostorih, v katerih je prostora za 35 do 40 učencev, bilo treba namestiti povprečno 63 šolskih otrok. Naša šola na Acquedottu je bila med vsemi tržaškimi šolami, državnimi, občinskimi in zasebnimi, edina, ki je bila v minulim šolskem letu prenapolnjena. Najnaravnija posledica temu dejstvu je potem seveda nujen klic po od pomoči, in edina pomoč je tu: razširjenje te šole in to v takem obsegu, da zavladajo tudi na njej normalne razmere. Ali kako?!

Pri Sv. Jakobu je stvar rešena. Družba je obe šoli, deško in dekliško, izpremenila v osemrazredni in obenem deško razdelila v petrazredno ljudsko in trirazredno meščansko šolo, s čimer smo Slovenci v Trstu dobili prvo slovensko meščansko šolo. Toda na Acquedottu! Tu imamo pač samostojno dekliško osemrazrednico, ali deški razredi so le vzporednice šentjakobske šole. Peti razred je najvišji in zadnji. Sedaj pa vprašamo: kaj naj store slovenski starši v mestu s svojimi otroki, ki so dovršili peti razred na Acquedottu, če jih ne nameravajo oddati na srednje šole, za kar je treba seveda pripraviti? Ali naj ti dečki, stanujoči povprečnoma v skrajnih zapadnih in severnih delih mesta, zahajajo v meščansko šolo k Sv. Jakobu? Drugega izhoda ni, če nečejo starši, da jim deca zamudi par let, kajti če jo pošljejo ali na državno ali mestno meščansko šolo, ji delajo tankaj sitnosti zaradi učnega jezika in jo namesto v prvi meščanski razred vtikajo navadno v — četrti ljudski, ali kvečjemu, po posebni milosti, v peti ljudski razred.

V peterih deških razredih na Acquedottu je bilo ob začetku šolskega leta 1915/16 vpisanih 288 učencev, torej povprečno 57 na razred, vsekakor najmanj 17 preveč na vsak razred, oziroma dva razreda pre malo za to število otrok. Ob koncu tega šolskega leta so šteli posamezni razredi: prvi 63, drugi 48, tretji 63, četrti 41 in peti 41 učenec, in v petem razredu je bilo zrelih za višji razred 35 učencev. Kam torej sedaj s temi učenci? Ali v pripravnico za srednje šole, ali v meščansko šolo k Sv. Jakobu, ali v nemške ali v italijanske šole? In to so štela v vojnem času, ko so stotine slovenskih tržaških rodbin s svojimi šoloobveznimi otroki zapustile Trst in je po končani vojni pričakovati podvojenega navala ravno na našo šolo na Acquedottu, s čimer mora že danes računati prav tako Družba sv. Cirila in Metoda kot naša tržaška šolska oblast.

Naj se tu presoja, preudarja in pretehtuje stvar kakorkoli, drugega izhoda pač ni, kot potrebam primerno razširjenje šole na Acquedottu. Za šolo pri Sv. Jakobu bodo posebno odsej, kar se je izpremenila v meščansko šolo, ljudskošolske vzporednice na Acquedottu pravcati balast, ki jo bo le znatno oviral v njenem razvoju, in odtod izvira prva naloga potrebna izpremenitve: osamosvojitve deške šole na Acquedottu, ki bi zagotavljala šoli samostojen, razmeram v mestu primeren razvoj.

Sama po sebi prihaja nato druga naloga potreba: razširjenje šole navzgor. Šoli v mestu že sedaj nikakor ne zadostuje več pet razredov in še manj v bodoče, pa naj bi imela še toliko vzporednic, temveč je treba, da se tudi ta šola razširi postopno v osemrazrednico. S prihodnjim šolskim letom naj se otvori šest razred, in se tako reši vprašanje, kam z večino učencev, ki so dosegli najvišje, kar jim je mogla dati dosedanja acquedottska šola.

Seveda smemo na vse to pričakovati najtehtnejšega ugovora: odkod pa sredstva za vse te izpremembe? Družba je že itak obremenjena do skrajnosti, od drugod pa ničesar! — Da, res je to, toda pri vsem tem je treba pomisliti le eno, da je namreč ravno sedanjost vkljub vsem svojim težavnostim pripravljavni čas za bodočnost, in kar zamudimo sedaj, zamudimo morda za vso bodočnost. Beati possidentes: če nam že ne bodo nič dali, nam vsaj ne vzamejo, kar bomo imeli! Ali smemo pri teh načrtih računati na državno podporo, ne vemo, mislimo pa, da tudi država ne more in ne sme odklati več kot tisoč naših otrok tistih pravic, ki jih uživa deca drugih avstrijskih narodov, pravice do izobrazbe v maternem jeziku. Na drugi strani pa mora vedeti tudi Družba, da v Trst naložena glavnica nosi slovenskemu narodu več obresti, kot povsod drugje, in da bi ozkosrčnost tu povzročala nepopravljivo škodo. Zato pa tudi pravimo: sedanjost zahteva žrtve, a prva žrtve naše Družbe za Trst bodi tako naloga, neobhodno potrebna samostojna deška osemrazrednica na Acquedottu!

Razne politične vesti.

Resnica o Battistiju. 29. julija o ujetju in usmrtni dr. Battistija objavljena poročila se morejo na podlagi najnatančnejših poizvedb dopolniti z naslednjim: Battisti in Filzi sta bila ujeta povodom ponesrečenega napada vicenškega alpinskega bataljona na Monte Corno 9. julija. Ob 5 popoldne je ta bataljon zašel v naš zaporni ojenj in je bil popolnoma uničen, po isto-

časnem napadu tirolskih deželnih strelcev. 10 Castnikov in 417 mož, ki so ostali živi, smo zajeli neranjene. Castnikom deželnih strelcev nista bila osebno znana niti Battisti niti Filzi. Zato so tudi ravljali z njimi ravno tako kot z ostalimi laškimi ujetniki. Toda kmalu so se javili nekateri ujeti alplinci in so nepozvani in z vidnim zadoščenjem označili oba »vojna hujskača« za Avstrijca ter so se jima celo rogali, ko so ju odvajali. Kako je naše italijansko prebivalstvo mislilo o obeh izdajalcih, kaže najbolje ravnanje prebivalstva v Aldenu, povodom transporta obeh veleizdajalcev. Na vest o njunem zajetju se je avstrijskega prebivalstva italijanskega materinega jezika polastila taka razburjenost, da se je bila bati, da prebivalstvo linča Battistija in Filzija, ko so ju vodili skozi vas. Samo močno orožniško spremstvo je moglo zadržati prebivalstvo nasilstev. Ni se pa moglo preprečiti, da ne bi bilo prebivalstvo psovalo in opljuvalo obeh ujetnikov. Posebno bridko so obena izdajalca do nela na ušesa preklinjali vdov in sirot v vojnih padlih kmetov. Enaki prizori so se tudi dogajali, ko so ju dovedli v Trident, kjer je samo močna policijska straža mogla obvarovati Battistija dejanskega napada besne množice. Če trdi italijansko časopisje, da se veleizdajci ne smejo kaznovati, če se zalotijo v italijanski uniformi, se nahaja v očividnem nasprotju z italijanskim vrhovnim armadnim vodstvom, ki je v svojem armadnem povelju št. 4609, izdanem 9. decembra leta 1915, točki 1. poudarjalo izrecno, da vstop v italijansko armado nima za posledico izpremembe v državljanstvu, vsled česar morajo irredentovski vojni prostovoljci v svojo varnost uporabljati le napačna imena. Da v ostalem Italijani s svojimi izdajalci ne ravnajo drugače, dokazuje cirkularni odlok italijanskega vrhovnega armadnega vodstva št. 3525, izdan 28. sept. 1915, ki neglede na druge drakonske ukrepe določa za takega prebežnika smrtno kazen in contumaciam. (Kor.)

Smrtna obsodba angleškega kapitana Fryatta. Na Greyeve izjave, ki naj bi opravile ravnanje kapitana Fryatta, javlja Wolfow urad: Prerazumljivo je, da angleška vlada poizkuša opravičiti ravnanje kapitana Fryatta, ker je sama v veliki skrivni. Fryatt je ravnal le po ukazu svoje vlade. V izjavah angleške vlade pa se nahaja tudi zavestno zavajanje javnosti. Fryatt se ni poizkušal izogniti učinku podvodnikovega podvodnega napada, kajti podvodnik je vozil na površini in je po pravih križarske vojne dal znamenje, naj se parnik ustavi. Angleški kapitan zato ni poizkusil rešiti svojega moštva, ki v resnici ni bilo v nevarnosti. Fryatt je čakal, da se je podvodnik približal, da bi ga zahrbtno potopil in tako zaslužil po vladi razpisano nagrado. To ni bila obramba, temveč zahrbtni napad najetege moralca. Nemško vojno sodišče je obsodilo kapitana na smrt, ker je izvršil čin proti nemškimi pomorskim silam, ne da bi bil uvrščen v bojno silo svoje dežele. Ni bil kar tako ustreljen hladnokrvno in s preudarkom, temveč ga je sodišče, seveda po hladnokrvnem preudarku in temeljiti preiskavi obsodilo kot franktirerja. Nemčija bo tudi v bodoče uporabljala to vojno pravo, da posadke njenih podvodnikov ne bodo žrtve pomorskih tolovajev. (Kor.)

Domuče vesti.

Častni občani. Dne 28. julija t. l. ob 3 uri popoldne se je zbralo komensko starešinstvo k izredni seji v občinski pisarnici. Po običajnem nagovoru je g. župan predlagal, da starešinstvo izvoli tri častne občane, ki imajo zasluge za našo občino, deželo in državo. Ti so: Armadni poveljnik ob soški fronti g. generalni polkovnik Borojevič, minister in bivši c. kr. namestnik v Trstu princ Hohenlohe, sedanji c. kr. namestnik v Trstu, g. baron Fries-Skene. — Temu predlogu je starešinstvo enoglasno pritrnilo, kajti, rečeni visoki gospodje imajo obilo zaslug za nas — osobito sedaj, ob vojnem času: gospod generalni polkovnik Borojevič kot junaški branitelj naše dežele in države napram našim sovražnikom; g. minister in bivši c. kr. namestnik knez Hohenlohe kot dober poznavalec tržaških in primorskih razmer, ki sedaj, in je svoječasno deloval v prilogo prave avstrijske misli in narodne ravnopravnosti, in g. c. kr. namestnik baron Fries-Skene, ki posveča posebno skrb zlasti aprovacijskemu vprašanju. Pozdravljamo ta imenovanja, poudarjajoč, da si štejemo v visoko čast, imeti tako zaslužne može kot naše častne občane. — L.

Vojno-pomožni urad političnega društva »Edinosti« od danes naprej zopet redno posluje. Uradne ure od 5. pop. do 7. zvečer vsak dan, izvzemši nedelje in praznike; do 26. t. m. je urad zaprt tudi ob sobotah.

Okrajni zdravnik rojanski. Prejeli smo: Kako daleč sega človekoljubje izvestnih okrajnih zdravnikov, pričata naslednja dva slučaja. K zgoraj navedenemu okrajnemu zdravniku je prišla v minulih dneh uboga vojniška vdova, mati četvero dece, s prošnjo, da ji napravi 2 spričevali za 2 otroka, koja bi bila rada poslala v Ankeran na tritedensko letovišče vojniških sirot. Omenjeni okrajni zdravnik, ki bi bil

dolžan sploh napraviti, kakor zdravnik za uboge, brezplačno spričevalo, je zahteval od dotične reve 4, reci štiri krome za spričevalo! Razume se, da se je uboga vdova z žalostnim srcem oddaljila, ker je videla, da ji bo nemogoče preskrbeti za svoja dva otročiča bivanje v Ankeranu, za kar je neobhodno potrebno zdravniško spričevalo. Kam naj bi šla po 8 kron za dotični spričevali? Ko je to izvedela odbornica organizacije vojniških sirot, je poskrbela, da je šla k zdravniku navedeni vdovi dodeljena oskrbnica vojniških sirot ter se je njeni pritožbi posrečilo, da je imenovani okrajni zdravnik milostno privolil napisati brezplačno dotični spričevali. — Drugi slučaj, ki pričra o človekoljubnosti g. okr. zdravnika, je naslednji: vdova, nekega padlega dalmatinskega junaka je šla z enako prošnjo k dotičniku. Navedena vdova stanuje na Belderiju in ta okraj ne spada v delokrog dotičnega okrajnega zdravnika, kar ji je g. zdravnik osorno povedal. Ko je vdova ponižno vprašala, kam naj se obrne s svojo prošnjo, ker ne ve, kje in kdo je okrajni zdravnik njenega okraja, ji je odgovoril osorno: »Boste že izvedeli.« — Ne rečemo drugega, kot da iz srca želimo, kar se pač žal, najbrž ne izpolni, da bi se dotični gospod nahajal v enakem položaju, kakor oni ubogi vdovi, katerih moža sta dala svoje življenje

Iz ruskega ujetništva se je oglašil Ivan Brezovec, član »Čitalnice« pri Sv. Jakobu. Piše, da se nahaja šele na potovanju. **Opozarjamo,** da se vrši v otroškem vrtcu pri Sv. Jakobu počitniški tečaj. Zato pripravljamo starišem, naj pošiljajo vanj svoje otroke.

Promet s blagovnimi vzorci je pod znanimi pogoji dovoljen tudi na sledeče vojnopoštne ure: 8, 16, 32, 46, 48, 61, 64, 65, 73, 79, 88, 95, 98, 106, 165, 177, 178, 181, 188, 200, 217, 218, 221, 223, 224, 239, 242, 269, 277, 278, 304, 307, 316, 323, 511, 512, 514 in 517.

Promet s zasebnimi vojnopoštnimi zavrtki je pod znanimi pogoji dovoljen tudi na sledeče vojne pošte: 20, 28, 37, 43, 76, 133, 138, 146, 148, 252.

300-letnico rojstva slavnega angleškega dramatika Shakespearea je narodno gledališče v Pragi proslavilo na tako dostojanstven način, kakor le malo gledališč v Evropi. Spravilo je na oder umetniško dovršeno v vsakem pogledu cel ciklus Shakespearejevih del. — Uprizoritve so bile tako uzorne, in popolne, da so izzvale občudovanje in priznavanje od strani evropskega gledališkega sveta.

Za one, ki ne morejo spati. Mnogo jih je, ki ne morejo spati — ali radi skrbi, ali vsled velike utrujenosti. Je pa tudi takih, ki ne morejo spati, ker se jim predobro godi, kajti prepoln želodec tudi rad moti spanje. Kdor ne more spati, naj poskuša vzeti dva kosa vate, ki je more za par novčičev dobiti v lekarni. To vato naj namoči v hladni vodi in naj potisne v vsako nosnico po en kos vate. Vlažna vata ne škodi nič, more pa mnogo koristiti. Naš nos je v zvezi z možgani. Hladnost iz vate prihaja v možgane in jih osveža. Tako more človek potem zaspati.

Mestna zastavljavnica. V četrtek, 3. avgusta, se bodo od 9 dop. do 3 pop. prodajali na javni dražbi nedragoceni predmeti, zastavljeni meseca majnika leta 1905. na svetlomodre listke serije 137 in sicer od št. 70.600 do št. 72.100.

ČESKO - BUDJEVIŠKA RESTAVRACIJA (Bosakova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ulici delle Poste št. 14, vhod v ulici Giorgio Galatti, zraven glavne pošte. Slovenska postrežba in slovenski jedilni listi.

MALI OGLASI

se računajo po 4 stot. besedo. Mastno tiskane besede se računajo enkrat več. — Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

- Kupujem** volno, volnena in vati ana pokrivala, bombaž, stare vrvi in turške preproge in odpadke. Via Tora št. 8. 1014
- Učiteljica** potprežljiva poučuje nemško, italijansko in angleško. — Barriera št. 1, l. nad. 517
- Žene vopkilcanih** kakor tudi stariši in sodarodniki dobijo brezplačno natančna pojasnila glede c. kr. vojnega zavarovanja, povišanja podpore, plačanja zastankov itd. pri avtorizovanem uradu Borzni trg, II. od 10-12 predp. in od 5-7 pop. 516
- Kupujem** čunje, volno, bombaž, volnena pokrivala, pletenino, žakije in kovino. Pr-hajam tudi na dom. Via Boschetto 18. 518
- Kupujem** bombaž K 7— kg, čunje 80 vin. Ulica Erta 8. 1011

Velikanska izbera. nizke cene.

S. ÖHLER & COMP. TRST

CORSO 16.

Vojnopoštne dopisnice
vojnopoštna pisma
pisemski papir
beležnica
ločljivi bloki
razglednice
igralne karte
papirnatih prtičl
muholovci
pipe
ustniki
cigaretne ovojke (Abadie & King)
cigaretne škatilj (patrijotični motivi)
svinčniki
svinčniki Penkala
držala za svinčilke
kapice

denarnice
il-trnice
žepna ogledala
žepne svetiljke
baterije
užigala
jedilna priprava
žepni noži
poljske steklenice
jedilne skiede
nahrbtniki
krušne vreče
uniformske potrebščine
vsake vrste
hrbiloške palice
jezdne palice
armadni znaki
krtače za vsako potrebo
glavniki

ovijače za brke
brivni aparati
brivne britve
toiletno milo
zobna crème
vazelin
čistilo za čevlje
crème
Vse potrebščine za krojače
čevljarje in sedarje
m ezaste jopice
krotke nogavice
ovojne gamaše
naramnice
žepni robci
brisače
prtiči
dežni plašči
usnjate gamaše.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

registrovana zadruga z omejenim poročivom
TRST - Piazza della Caserma št. 2, l. nad. - TRST
(v lastni hiši) vhod po glavnih stopnicah.

Poštno hranilišni račun 16.004. TELEFON št. 952

POSJILA DAJE za vključbo 5 1/2 % na menice po 6% na zastave in amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru **ESKOMPTUJE TRGOVSKE MENICE.**

HRANILNE VLOGE sprejema od vsakoga, če tudi ni ud in jih obrestuje po **4%** Večje stalne vloge in vloge na tek. račun po dogovoru. Rentni davek plačuje zavod sam. — Vloga se lahko po eno krono. — ODDAJA DOMAČE NABIRALNIKE HRANILNE PUŠICE.)

Ima varnostno celico (safe deposits) za shranbo vrednostnih listin, dokumentov in raznih drugih vrednot, popolnoma varno proti ulomu in požaru, urejeno po najnovšem načinu ter je oddaja strankam v našem po najnižjih cenah. **STANJE VLOG NAD 10 MILIONOV KRON.** Uradne ure: od 9 do 12 dop. in od 3 do 5 pop. Izplačuje vsak delavnik ob uradnih urah.